

BILET W PRZYSZŁOŚĆ

Biuletyn Fundacji Otaczaj Blaskiem

+48 81 749 59 39
info@otaczajblaskiem.pl
www.otaczajblaskiem.pl

Fundacja
OTACZAJ BLASKIEM
Zawieprzycka 8L
20-228 LUBLIN

POZNAŃSKA INICJATYWA

Pierwsza sobota lutego to otwarcie nowego cyklu zdarzeń: *Poznańskich Debat Wolnych i Solidarnych*. Otworzyliśmy ten projekt pierwszą debatą w Poznaniu, w Wyższej Szkole Handlu i Usług. Cały pomysł nawiązuje do debat, które odbywały się w Poznaniu w 2019 roku i których autorem był kol. Krzysztof Brzechczyn. Projekt jest skierowany do wszystkich zainteresowanych podnoszeniem jakości życia publicznego, a w szczególności do

studentów kierunków nauk społecznych i humanistycznych, działaczy organizacji NGO, polityków i praktyków, którym bliskie są ideały wolności i solidarności w życiu społecznym. Pierwsza debata, którą otworzyliśmy nowy cykl poświęcona była *postprawdzie* w życiu społecznym. Wzięli w niej udział filozofowie: dr. Rafał Wierchośłowski, prof. Cezary Kościelniak i prof. Krzysztof Brzechczyn – wszyscy afiliowani przy Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Zaproszeni uczestnicy najpierw próbowali zdefiniować *postprawdę*, ale szybko okazało się, że bez sięgnięcia do Arystotelesa, Platona i greckich sofistów nie da się uruchomić dyskusji na bardziej współczesne tematy. Na szczęście pytania z sali ściągnęły nieco rozważania naukowców do współczesnych wydarzeń w sferze mediów. Nie wszystkie pytania doczekały się na odpowiedzi od prelegentów. Prowadzący debatę nie potrafił niestety zapanować nad przemożną potrzebą wygłaszania przez prelegentów własnych przemyśleń, niewątpliwie interesujących, ale nie zawsze trzymających się głównego tematu. Temat postprawdy był z pewnością gorący i pozostawił w głowach uczestników i słuchaczy pewien niedosyt. Pełniejszą relację z debaty zamieszczamy niżej za internetowym periodykiem „Prawda jest Ciekawa”. Debaty będą kontynuowane – na razie planowane są kolejne trzy, w kilkumiesięcznych odstępach.

POMOC MINISTERSTWA FINANSÓW W PRAKTYCE

Fundacja OTACZAJ BLASKIEM, wśród swoich działań, pomaga również Ukrainie powstrzymać rosyjską inwazję. Związane są z tym różne formalności, także celne. Poszukując odpowiedzi na niektóre pytania zaglądaliśmy na portal naszego Ministerstwa Finansów. Ucieszyła nas znaleziona witryna, cała poświęcona interesującym nas zagadnieniom (www.podatki.gov.pl/ukraina/kwestie-celne-zwiazane-z-pomoca-dla-ukrainy/). Dobrze i przejrzysto zaprojektowana przez techników i speców od dobrej komunikacji. Na jednej z podstron znaleźliśmy cały szereg pytań i odpowiedzi dotyczących konkretnych przypadków. Oto jedno z pytań:

129. 2022-06-23

Zgłosił się do nas przedstawiciel Fundacji zarejestrowanej w Polsce, która przewozi rannych z Ukrainy do Polski. Fundacja w maju zakupiła ambulans w Szwajcarii w celu pomocy w transporcie. Czy w takim przypadku jest możliwość zwolnienia z należności celnych przywozowych pojazdu sanitarnego?

Wydawałoby się, że – aby rzeczywiście pomóc pytającemu – należałoby wybrać jedną z dwu opcji:

- odpowiedzieć: **NIE**

lub

- odpowiedzieć: **TAK**, jeśli fundacja jest na rządowej liście [\[link\]](#), to proszę wypełnić załączony formularz wniosku o zwolnienie [\[link\]](#).

Anonimowy urzędnik Ministerstwa Finansów dba jednak przede wszystkim o własne bezpieczeństwo i chyba nie chcąc się narazić zwierzchnikowi zbyt prostą odpowiedzią - przytacza skrupulatnie całą masę zbędnych przepisów. Wyjaśnienie jest pokrętne, głupie i nie rozwiązuje problemu osoby pytającej. Pytanie wszak nie dotyczyło numerów paragrafów tylko zwolnienia z cła w konkretnym przypadku. W ten sposób urzędnik niszczy bełkotem dobre imię polskiego Ministerstwa Finansów, które przecież daje mu chleb. Nie chcemy finansować takich urzędników. Należy ich z MF jak najszybciej usunąć.

Poniżej przytaczamy odpowiedź urzędnika. Celowo zmniejszyliśmy czcionkę by zaoszczędzić miejsce, bo zakładamy, że żaden pozostający przy zdrowych zmysłach Czytelnik tego tekstu i tak nie przebrnie przez to urzędnicze „wyjaśnienie”.

Możliwość zwolnienia z należności celnych przywozowych towarów przywożonych z państw trzecich w ramach pomocy humanitarnej w procedurze dopuszczenia do obrotu została określona w art. 61-65 rozporządzenia Rady (WE) nr 1186/2009 z dnia 16 listopada 2009 r. ustanawiającego wspólnotowy system zwolnień celnych (Dz. U. WE L 324 z 10.12.2009 r.). Zgodnie z art. 61 ust. 1 rozporządzenia ustanawiającego wspólnotowy system zwolnień celnych zwolnione z należności celnych przywozowych są:

a) artykuły pierwszej potrzeby (tj. towary niezbędne do zaspokojenia najważniejszych potrzeb ludzkich, np. artykuły żywnościowe, lekarstwa, odzież i pościel) przywożone przez organizacje państwowe lub inne organizacje charytatywne lub dobroczynne, uprawnione przez właściwe organy do nieodpłatnej dystrybucji wśród osób potrzebujących;

b) towary wszelkiego rodzaju przekazywane nieodpłatnie przez osobę lub

organizację spoza obszaru celnego Unii Europejskiej, i bez zamiaru wykorzystania ich przez przekazującego do celów handlowych, przeznaczonych dla organizacji państwowych lub innych organizacji charytatywnych lub dobroczynnych, uprawnionych przez właściwe organy, wykorzystywane do zbierania funduszy w trakcie zbiórek publicznych organizowanych na rzecz osób potrzebujących; c) wyposażenie i materiały biurowe przekazywane nieodpłatnie przez osobę lub organizację spoza obszaru celnego Unii Europejskiej, i bez zamiaru wykorzystania ich przez przekazującego do celów handlowych, przeznaczone dla organizacji charytatywnych lub dobroczynnych uprawnionych przez właściwe organy, wykorzystywane jedynie na potrzeby ich funkcjonowania lub realizacji celów działalności charytatywnej lub dobroczynnej. Przy tym, w myśl art. 62 lit. d rozporządzenia ustanawiającego wspólnotowy system zwolnień celnych zwolnienia nie stosuje się do pojazdów mechanicznych innych niż ambulanse. Na podstawie powołanych wyżej przepisów, zwolnienie może być stosowane do ambulansów, ale jedynie w przypadku, jeżeli są one przekazane nieodpłatnie uprawnionym do zwolnienia z należności celnych przywozowych organizacjom charytatywnym lub dobroczynnym przez osobę lub organizację spoza UE, a nie w przypadku, jeżeli są zakupione w państwie trzecim przez taką organizację. Jednakże, opublikowana 5 lipca 2022 r. Decyzja Komisji (UE) nr 2022/1108 z dnia 1 lipca 2022 r. w sprawie zwolnienia przywozu z należności celnych przywozowych i z VAT w odniesieniu do towarów, które mają być dystrybuowane lub nieodpłatnie udostępniane na rzecz osób uciekających przed wojną w Ukrainie oraz osób potrzebujących w Ukrainie wprowadziła możliwość stosowania zwolnienia z tych należności m.in. towarów przywożonych przez uprawnione organizacje charytatywne w sytuacji przeznaczenia towarów do nieodpłatnego udostępniania na rzecz osób uciekających przed wojną w Ukrainie, pod warunkiem że towary pozostają własnością tych organizacji. W decyzji tej nie został określony wymóg bezpłatnego otrzymania przez uprawnioną do zwolnienia organizację towarów, które mają być wykorzystane do podanego wyżej przeznaczenia. Ponadto, zgodnie z ww. decyzją Komisji zwolnienie może być stosowane do przywozu dokonanego w okresie od 24 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Natomiast organizacjami uprawnionymi do korzystania z przedmiotowego zwolnienia są w Polsce m.in. instytucje i organizacje, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 marca 2011 r. w sprawie określenia warunków, jakie muszą spełniać instytucje i organizacje uprawnione do korzystania ze zwolnienia od należności celnych przywozowych towarów przeznaczonych dla organizacji charytatywnych lub dobroczynnych. Należy jednak podkreślić, że decyzje w sprawie ewentualnego zwolnienia z należności celnych przywozowych podejmuje organ celny, któremu towar zostaje przedstawiony do odprawy celnej, uwzględniając stan faktyczny i prawny dotyczący konkretnej sprawy.

POSTPRAWDA dziś i jutro

Poznańska Debata Wolnych i Solidarnych

MARTA MORAWIECKA

■ W sobotę 4 lutego 2023 r. Wyższa Szkoła Handlu i Usług w Poznaniu po dłuższej pandemicznej przerwie po raz kolejny gościła uczestników Debaty Wolnych i Solidarnych zainicjowanej przez fundację „Otoczaj Blaskiem” działającą pod kuratelą współtwórcy Solidarności Walczącej Pawła Falickiego. Lokalizacja okazała się nieprzypadkowa, ulica *nomen omen* 28 Czerwca 1956 roku upamiętnia dzień i miejsce wybuchu pierwszego masowego protestu w PRL. Spod Fabryki H. Cegielskiego, której część budynków zajmuje obecnie uczelnia, czerwcowym rankiem 67 lat temu wyruszył pochód strajkujących robotników żądających chleba, prawdy i wolności.

Nazwa cyklu spotkań, Debata Wolnych i Solidarnych, nawiązuje do wartości promowanych w programie i działalności organizacji Solidarności Walczącej. Zdaniem pomysłodawców, sposób powiązania ludzkiej wolności z solidarnością w wymiarze społecznym i międzynarodowym ma kolosalne znaczenie również dla współczesnego świata.

Prowadząc sobotni panel dyskusyjny Paweł Falicki przypomniał krótko tematy wcześniejszych debat zaznaczając, że bieżąca odsłona projektu koncentruje się na postprawdzie. Stwierdził, że pochodzi ona od Ludwiga Wittgensteina, który uważał że prawda rodzi się w kontekście. Dziś mamy taki kontekst i mamy jedną prawdę, jutro będziemy w innym towarzystwie i będziemy tworzyć inną prawdę. Zatem zdaniem filozofa, prawda de facto nie istnieje, bo nosi głębiej piętno względności.

Stara jak świat

Paweł Falicki poprosił zatem panelistów o próbę znalezienia odpowiedzi na pytania: *Postprawda – zjawisko charakterystyczne dla cyberprzestrzeni czy „stare jak świat”? Jak odróżnić postprawdę od fake newsów i propagandy? Postprawda w polskiej przestrzeni publicznej to przyczyna czy przejaw pogłębiających się podziałów w życiu publicznym? Jak bronić się przed postprawdą?*

Prof. dr hab. Krzysztof Brzechczyn, pomysłodawca debaty, wykładowca Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, historyk i filozof społeczny, rozpoczęła debatę od przywołania definicji prawdy Arystotelesa: *Powiedzieć, że istnieje, o czymś, czego nie ma, jest fałszem. Powiedzieć o tym, co jest, że jest, a o tym, czego nie ma, że go nie ma, jest prawdą.*

Historycy uważa, że postprawda istniała od zawsze, czego symbolem jest słynna jaskinia platońska, w której uwięzieni kajdaniarze widzą cienie, traktowali je jako rzeczywistość.

Warunkiem skutecznego działania jest prawdziwa wiedza o warunkach tego działania. Zdaniem Brzechczyna, w tej różnicy pomiędzy widzeniem wszystkimo, a wiedzą o pewnym aspekcie rzeczywistości kryje

się współcześnie koncepcja postprawdy. Ma ona pewien pozór prawdy, podaje prawdziwe informacje, ale są one niewystarczające lub nieużyteczne w konkretnym kontekście.

Kolejny panelista, filozof i kulturoznawca, prof. Uniwersytetu Adama Mickiewicza, dr hab. Cezary Kościelniak podziękował za próbę zdefiniowania przedmiotu debaty. Odwołał się do starożytnego terminu *kalokagatia*

określając go jako model ściślego powiązania dobra, prawdy i piękna. Dobra jest równoważna z prawdą, prawda jest równoważna z pięknem, piękno jest równoważne z dobrem. Prawda jest nieodłącznym atrybutem dobra i w tym sensie prawda ma wymiar nie tylko poznawczy, ale bardzo mocno jest związana z praktyką. Ciekawie ujął to ks. Józef Tischner mawiając, że są trzy rodzaje prawdy: święta prawda, tys prawda i gówna prawda. Ta ostatnia to rodzaj ludowego porzekadła na wewnętrzny sprzeciw, kiedy ludzie znajdują się w sytuacji w której są oklamywani, oszukiwani, czują głęboki dysonans poznawczy. Wówczas doskonale wiedz, że to coś, nie jest ani prawdziwe, ani dobre, ani piękne.

Cyber kontra real

Przechodząc do tematu zwrócił uwagę, że są dziedziny w kulturze zachodniej, w których kłamstwo jest dopuszczane jako instrument, który pozwala wybrześć prawdzie. Wywiad, kontrwywiad, czyli służby postępują się zawodowo kłamstwem, dezinformacją, właśnie po to, aby ochro-

Dokończenie ze str. 15. ▶

nić rację stanu. A czym byłaby postprawda – zapytał profesor. Udzielił odpowiedzi odmiennej od przedmówcy, twierdząc że jest ona wynalazkiem nowoczesnym, bo pojawia się wraz z mediami społecznościowymi. Polecił przy tym znakomitą jego zdaniem najnowszą książkę prof. Andrzeja Zybertowicza „Cyber kontra real”, w której te kwestie poruszone są w wyczerpujący sposób. Dlaczego postprawda pojawia się teraz i czym się różni od sytuacji mających miejsce w dalekiej przeszłości. Kościelniak twierdzi, że platońska jaskinia jest przykładem nieprawdy, bo faktyczna prawda istnieje wraz z tym słońcem na zewnątrz jaskini, a cienie nie są prawdą alternatywną, ale stanem do przezwyciężenia.

Współczesna postprawda jest zastępnikiem prawdy, który ma wszystkie społeczne atrybuty prawdy – mówił Kościelniak. Wygodnym na przykład od jakiegoś obrazu medialnego, gdzie przy-

pisuje się wybranej osobie pewne skłonności, występki, a potem ten obraz jest replikowany w szeregu innych mediów. Kłopot polega na tym, że nie mamy instrumentów pozwalających na weryfikację przekazu oraz przeciw-

stawienie się postprawdzie. Do tego dochodzi sztuczna inteligencja, która sama nam maluje, tworzy wiersze, pisze prace magisterskie. Powoli nie jesteśmy w stanie odróżnić prawdy od fikcji. Grozi nam utrata autentyczności. Dlatego teza prof. Zybertowicza, że trzeba odłożyć technologię, godna jest rozważenia. Pamiętajmy, że kłamstwo w efekcie doprowadza do chaosu społecznego. A żyjemy w progu zinstytucjonalizowanej postprawdy.

W kwestii roli nauki i środowisk akademickich prof. Kościelniak zauważył, że nastąpiła w świecie zachodnim swoista sinoizacja (od Chin) wiedzy i kultury, czyli wejście bardzo głęboko w kulturę użyteczną. Przyjęliśmy chińskie wzorce wiedzy, czyli nauka musi być w stu procentach użyteczna. Niestety wykluczenie wiedzy dla samej wiedzy, prawdy dla samej prawdy, to prosta droga do sytuacji, w której uniwersytety nie są instytucjami, które nas prowadzą do prawdy ani też nie chronią nas przed postprawdą.

Współcześni sofisci

Wypowiedź następnego uczestnika debaty prof. Rafała Wierchosławskiego, filozofa na UAM, rozpoczęła się od przywołania starożytnych sofistów, którzy nie byli obywatelami Aten a przybyszami z zewnątrz pełniącymi funkcję ówczesnych adwokatów, speców od PR i reklamy. Często działali w kontekście sądowym, czyli musieli na rzecz swoich klientów wygrać sprawę. W związku z tym skupiali uwagę na kwestiach argumentacji: jakie mam dowody, jakich chwytów retorycznych muszę użyć, aby mój klient wygrał. Współcześnie postprawda stała się takim chłopcem do bicia – uznał Wierchosławski. Bardzo wyraźnie zaznaczyła się np. przy Brexicie czy elekcji prezydenta Donalda Trumpa. Jego zwolennicy uznani zostali za postprawdziwościowców, którzy walczą z systemem i wygrywają manipulując, wskazując tylko na pewne aspekty. Warto uzmysłowić sobie znane z epistemologii rozróżnienie pomiędzy prawdziwymi opiniami a adekwatnym

poznaniem. Można mieć pewną prawdziwą wiedzę ale nie wyczerpującą. Dopiero adekwatna wiedza doprowadza nas do stanu rzeczy. Czyli zarzuty dotyczące manipulacji prawdy, czy też częstkowego, wybiórczego operowania zdaniami prawdziwymi kierują nas w stronę postprawdy. Wróćmy do sofistów, tych pragmatyków, oni nie dowodzą li tylko jaki jest świat, nie mają takiego boskiego oglądu a la Platon, ale operują w pewnych określonych ramach dowodzenia. Interesuje ich wymiar wiedzy praktycznej nie zaś wymiar istoty rzeczy i oglądu całości.

We współczesnych czasach powszechność wykształcenia zmieniła radykalnie sytuację, zasoby wiedzy są w dużej mierze dane wszystkim, powszechnie dostępne. Na czym polegała wizja kondycji postprawdziwościowej, trochę z sympatią i mrużeniem w stronę sofistów. Wierchosławski przywołał dwie metaforę wywodzące się od Niccolò Machiavellego – metaforę lwa i lisa. Lew jest tym, który decyduje o regulach gry, jakie są akceptowalne, a jakie nie. Lis jest kimś, kto w trakcie gry usiłuje przedefiniować jej reguły, swoisty buntownik wywracający stół. Panalista zwrócił jeszcze uwagę, nie tyle na kwestię postprawdy, co zamierzonej strukturalnej niewiedzy, bo tak jest wygodniej. Na przykład zarządy pewnych firm, na pytanie o skażenie środowiska, wolą nie wiedzieć, wypierają obciążające ich fakty. Co gorsza zdarza się, że dochodzi do manipulacji i korupcji przy badaniach naukowych, finansowanych przez wielkie koncerny.

Systemowe kłamstwo

Chcielibyśmy wiedzieć – zwrócił się Paweł Falicki do debatujących – jak żyć w dzisiejszym społeczeństwie, jak rozróżnić prawdę od fake newsów?

Brzechczyn: jeżeli postprawdę określimy jako miękkie kłamstwo, można powiedzieć, że Polska funkcjonuje w sferze postprawdy od 1989 roku. Tworzenie pewnego obrazu, który na poziomie ogólnym jest fałszywy, ale składa się z wielu prawdziwych

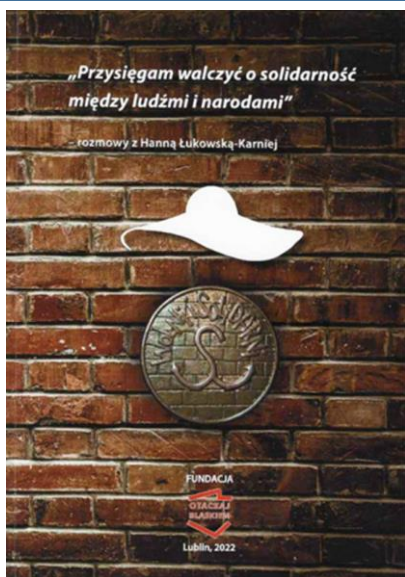
elementów. Niejasne są na przykład okoliczności wprowadzenia planu Balcerowicza, mamy świadomość, że w okresie transformacji upadło blisko 6 tysięcy zakładów przemysłowych. Mówi się, że one były nierentowne, ale wszystkie? W tym momencie głos zabrała pani przysłuchująca się debacie, która wskazała na cenną publikację dr Ryszarda Ślązaka traktującą o procesie prywatyzacji.

Zdaniem Krzysztofa Brzechczyzna do dziś funkcjonuje podział na przegranych i wygranych transformacji. Na to się nakłada struktura mediów, które zostały wykupione przez kapitał zachodni, dziś brylujący w internecie. Dla niego kryterium podstawowym jest zysk i sprzedawalność. Jaka jest recepta? Zdaniem profesora: trzeba zabiegać o symetrię, wspierając i wzmacniając niezależne media, co stwarza szansę na dopuszczenie do głosu racjonalnej krytyki. Ktoś z sali zauważył, że trafniejszym terminem niż symetryzm byłby prawdopodobnie pluralizm. Brzechczyn zwrócił jeszcze uwagę na fakt, iż obecnie rozsądnikiem postprawdy jest środowisko sędziowskie, tzw. trzecia władza. W systemie liberalnym, w którym żyjemy, powoli władza sędziowska zastępuje dwie pierwsze, ustawodawczą i wykonawczą, co obserwujemy obecnie w Polsce i w Unii Europejskiej.

Chciałbym na zakończenie naszej debaty postawić jeszcze jedno pytanie – stwierdził Paweł Falicki. Czy prawda jest ciekawa? Mamy tu na sali parę osób związanych z nowym periodykiem, który kiedyś nazywał się „Gazeta Obywatelska”, a obecnie ma tytuł „Prawda jest ciekawa”. Może prawda jest nam w ogóle niepotrzebna, może postprawda jest ciekawsza niż prawda? Czy taki tytuł i równocześnie teza PRAWDA JEST CIEKAWA mają jakąś przyszłość? Co Państwo sądzą na ten temat?

Liczmy bardzo, że tak postawione pytanie sprowokuje do poszukiwań odpowiedzi nie tylko uczestników sobotniej debaty ale także rzesze naszych czytelników.

**DOSTĘPNA JEST
JESZCZE KSIĄŻKA-
WYWIAD Z HANNA
KARNIEJ-ŁUKOWSKĄ
o początkach
„Solidarności
Walczącej” !!!**

KOLEJNE DOSTAWY DLA WALCZĄCEJ UKRAINY

Pozycję Polski w świecie również budujemy angażując się w pacyfikację agresorów wokół naszego kraju. Jednym ze sposobów na to jest dziś wzmacnianie zdolności obronnych Ukrainy. Dlatego wysyłamy tam generatory prądu, wojskową bieliznę, akumulatorowe lampy i ogrzewacze naftowe.

KOLEJNA POZNAŃSKA DEBATA WOLNYCH I SOLIDARNYCH JUŻ 22 KWIETNIA!

WIZERUNEK POLSKI W ŚWIATOWEJ INFOSFERZE STAN OBECNY I POSTULATY

- Dlaczego kształtowanie wizerunku kraju ma znaczenie?
- Jak kształtować pozytywny wizerunek Polski?
- Na czym polega bezpieczeństwo narracyjne Polski?
- Międzymorze a kształtowanie pozytywnego wizerunku Polski wśród sąsiadów
- Jaki jest wizerunek Polski w Parlamencie Europejskim?

Na te i na inne pytania odpowiedzą nasi prelegenci:

prof. Zdzisław Krasnodębski
dr Grzegorz Lewicki
dr Małgorzata Samojedny

moderatorami debaty będą
Krzysztof Brzechczyn i Paweł Falicki

czas: sobota, 22 kwietnia 2023, godzina 11:00 - 14:00

miejsce: Akademia Nauk Stosowanych Poznań, ul. 28 Czerwca 1956, 217/219, sala 137

organizator: Fundacja OTACZAJ BLASKIEM

